

EREVNA

Årg. VIII

N:r 1

1951

Innehåll

Anteckningar till johanneiska texter III.

Av H. Odeberg.	3
<i>Joh. 11:17-27.</i>	3
<i>Joh. 12:44-50.</i>	5
<i>Joh. 13:31-34.</i>	6
<i>Joh. 16:16-22.</i>	7
<i>Joh. 17:1-8.</i>	9
<i>Joh. 17:18-23.</i>	11
<i>Joh. 17:24-26.</i>	13
<i>Joh. 18:36-37.</i>	15
<i>Joh. 20:1-10.</i>	18

Innehållsförteckningen i slutet av häftet och sidhänvisningar i texten enligt originaltexten.

Anteckningar till johanneiska texter III.

Av H. Odeberg.

Joh. 11:17-27.

Jesus säger till Marta, som går honom till mötes, medan Maria sitter kvar hemma: »Din broder skall stå upp igen.» Marta vet, att han skall stå upp vid uppståndelsen på den yttersta dagen. Vilken åskådning kommer fram från Martas sida? Har hon lärt sig den, innan hon träffat Jesus? Var det en gängse åskådning, var den fariseisk? Marta och Maria hörde till de stilla i landet. Vad var den fariseiska åskådningen? Den var lika med Martas svar. Fariséerna trodde på de dödas uppståndelse, medan sadducéerna förnekade det. Men förnekande av uppståndelsen innebar ej förnekande av livet efter detta. Fariséerna trodde på uppståndelsen på den yttersta dagen. De lärde, att människan hade existens, befann sig i ett medvetet tillstånd efter döden i väntan på yttersta dagen, som betyder upprättandet av den fullkomliga tillvaron.

Marta är säkert ej representant för en åskådning, som står direkt emot Jesus, ty Jesu svar förnekade ej riktigheten av vad Marta säger: Jesus säger: »Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig, han skall leva, om han än dör; och var och en, som lever och tror på mig, han skall aldrig någonsin dö.»

När det är frågan om uppståndelsen, anknytes den till Jesus självt. Genom Jesus kommer uppståndelsen in i män-

niskornas tillvaro. Jesus uppstod från de döda. Innebörden i hans verk är, att uppståndelsen skall ske i honom, ty Jesus är livet. Häri ligger en motsättning till fariséerna. Paulus liksom fariséerna tror på de dödas uppståndelse. Paulus ger fariséerna rätt, att det skall ske ett upprättande av den av Gud ämnade fullkomliga tillvaron vid änden. Men Jesus kommer inte med en lära om en slutlig uppståndelse. Jesus är själv uppståndelsen, därför att han är livet, den förste och den siste. Jfr Pauli brev till kolosserna 1 kap. v. 15 f. I Kristus är den osynlige Gudens avbild, han, som är förstfödd före allt skapat. I Kristus skapades det osynliga. Den, som lever i Kristus, lever om han än dör. Den, som hör honom till, »han har evigt liv och kommer icke under någon dom, utan har övergått från döden till livet», Joh. 5:24.

Martas uttalande är inte sådant, att det av Jesus förklaras för falskt eller oriktigt. Hon kan ha hört det av Jesus. Hon vet, vad hon hört från barndomen från de heliga skrifterna, vilket Jesus bekräftat. Jesus meddelar den djupare innebörden, vad som är förmer än en lära om uppståndelsen på den yttersta dagen. Genom sitt verk tar Jesus människorna in i sin uppståndelse. Att tro innebär att vara förborgad i Jesus, som är begynnelsen och änden, som förkroppsligar Guds vilja med mänskligheten. I Honom är människan den osynlige Gudens avbild. Jesus borgar för detta. I fulländningens tid är det samma verklighet, den gudomliga avbilden, som är den bild Gud ämnat och avsett och i Kristus förverkligar. I uppståndelsen ligger att bli befast, konstituerad. Han möter i verkligheten inte död, såsom Han ej heller är död efter skapelsen. Jesus är den, i vilken alla andra bli födda, ty han är förstfödd i hela skapelsen, Guds avbild förverkligad. Här på jorden är livet fördolt med Kristus i Gud. Det finns ingen död för den, som har livet gömt i Honom.

Joh. 12:44-50.

Jes. 53 citeras i det föregående. Detta kapitel har en central betydelse för Nya testamentet. Där är Jesu hela verksamhet såsom Kristus, världens Frälsare, angiven. Profetens ord gingo i uppfyllelse: »Herre, vem trodde vad som predikades för oss, och för vem var Herrens arm uppenbar?» Herrens ord förkunnades och likaså hans verk (Herrens arm uppenbar), men man trodde honom icke.

Jes. 53 framstår som en särskild förutsägelse om Kristus. Men det är inte blott detta kapitel eller vissa andra kapitel, som talar om Kristus. Jfr Luk. 24:27, där det omtalas, hur Jesus för lärjungarna förklarar, hur *alla* skrifterna vittna om honom. Därvid tar han utgångspunkten i Skriftens början och går sedan framåt. Han pekar sålunda inte blott på vissa speciella kapitel i Skriften. Man kan sålunda säga, att Nya testamentet rikligt öser ur Gamla testamentet. Detta nära samband mellan Gamla testamentet och Nya testamentet är för somliga ett obehagligt faktum. Man har beklagat och betraktat det som en börda, att Gamla testamentet finns med i bibeln. För Jesus och hans apostlar däremot är Gamla testamentet den heliga Skrift.

En annan sak, som inte alltid tillräckligt beaktas men som är mycket viktig, är att Nya testamentet inte blott är fotat på Gamla testamentet utan därjämte förutsätter en grundlig kunskap i Gamla testamentet. Om någon t.ex. skriver en bok och är bunden av ett tidigare arbete, så kräver vanlig hederlighet att citat ur detta arbete angivas. Man måste grundligen känna och vara förtrogen med detta och vad författaren menar och avser, om citaten skola kunna rätt användas. Genom citaten kunna väldiga sammanhang upprullas.

Det finns sålunda tvenne viktiga ting att beakta beträffande Nya testamentet: 1) Nya testamentet förutsätter Gamla testamentet, 2) och det förutsätter grundlig kunskap i Gamla testa-

mentet. Här finna vi en plan med universum och inte några isolerade fakta. Hela historien vilar i Guds hand, sammanhang råder i hela historien. Kristus är den främste i detta sammanhang. När Kristi verk behandlas i Nya testamentet, går man alltid tillbaka till skapelsen. Det finns ett oupplösligt sammanhang i tillvaron från det minsta till det största.

I Joh. 12:38 citeras Jes. 53:1. Den som har Jes. 53 levande för sig har inte blott Jes. 53 utan även hela sammanhanget förut. »Herrens arm» är inte något, som blott står här i Jes. 53 utan även annorstädes. Detta uttryck användes många gånger i Gamla testamentet. Därmed erinras man om uttåget ur Egypten, hur Herren räddar sitt folk, det som skulle vara i hans gemenskap, ur slaveriet. Detta är typen för frälsningshandlandet. Människligheten, som utgången från Gud är »typifierad» i Israel. I detta uttryck »Herrens arm» är Kristi frälsningsverk angivet, men ej som en isolerad förteelse utan man ser hela frälsningshistorien rullas upp, hela skeendet i Guds frälsningsplan.

Joh. 12:44, 46 pekar bakåt. Vad säges om tron på Kristus och Kristus såsom ljuset i världen är här ej sagt för första gången utan går tillbaka på Johannesevangeliets prolog. Man föres ständigt tillbaka.

»Den som tror på mig, skall icke förbliva i mörkret.» Detta mörka tillstånd är ej något begränsat tidsmått, som avser blott den eller den människans livstid eller själsmörker, utan det föres tillbaka till det första fallet. Här beröres återigen hela världen. Joh. 3:16. För att man skall få en aning om Joh. 12:44-50, måste detta avsnitt läsas in i det sammanhang, som Nya testamentet för oss in i.

Joh. 13:31-34.

För att förstå denna perikop är det viktigt att se i vilket sammanhang den står infogad. Texten, som börjar med de viktiga orden om att »nu är Människosonen förhärligad», föregås

av de allvarsamma orden: »det var *natt*». Detta var den omi-nösa verkligheten, sedan förrädaren gått ut för att fullborda sitt verk. Då ikläddes människosonen Guds herrlighet. På grund härav finns inget djup, dit ej Guds kärlek når ned, ingen män-niska är så djupt fördärvad, att inte Kristus burit också hennes fördärv. Moraliskt och andligt fördärv, yttre och inre lidande, allt har han burit. Mänskligheten har från början genom ett fritt val avbrutit förbindelsen med Gud. Genom detta fria val blir människan dock fången, såsom Jesus säger i kap. 8 av samma ev., under djävulen och hans makt. Från allt detta be-friar Kristus.

Joh. 16:16-22.

Jesus har i v. 16 sagt: »Lite grann och ni ser mig icke mer, och åter lite grann och ni skall se mig åter», och lärjungarna fråga sig (v. 17): »Vad betyder detta 'lite grann' (mikrón)?» »Vi förstå inte, vad han menar!» — Jesus vet grunden till de-ras fråga och vet den bättre än de själva enl. ordet i Joh. 2:24 f.: »Men Jesus anförtrodde sig icke till någon, eftersom han kände alla och emedan han icke hade behov av att någon vitt-nade om människan: ty själv visste han vad som var i männis-kan».

Man skall akta sig för att tänka: »Det lärjungarna inte begrepo, var något som senare läsare väl förstå». Deras icke-begripande skall icke förklaras mot vårt begripande. En sådan tolkning blir oftast felaktig och stänger för oss möjligheten att förstå vad det gäller. En varning borde finnas, däri att — enl. en sådan tolkning — Jesu svar oftast bli obegripliga och me-ningslösa.

Om vi skulle mena oss begripa bättre än lärjungarna i tex-ten och så bli tillfrågade om betydelsen av Jesus ord i Joh. 16:16: »Lite grann och ni ser mig inte mer, etc.» så skulle vi svara: »Jesus talar om sin snart instundande död och uppstån-delse.» Men Jesus, som kände lärjungarnas frågor, både *att de*

ville fråga honom och *vad* de ville fråga om, han svarar helt annorlunda: (v. 20 f.): »I skolen ropa och fälla tårar, men världen skall glädja sig; I åter skolen vara bedrövade, men eder bedrövelse skall vändas i glädje. När kvinnan föder, har hon bedrövelse, ty hennes stund har kommit, men då hon har fött barnet, kommer hon icke mer ihåg sin nöd för glädjen att en människa är född till världen.»

Lärjungarna förstå icke innebörden i Jesu lidande, död och uppståndelse — och det göra inte vi heller; säkert inte mer än apostlarna. Och då apostlarna blivit befullmäktigade vittnen och kunde förkunna det evangelium, vars centrum var dessa båda »litet grann» i v. 16, Jesu lidande, död och uppståndelse — då ha de likväl själva icke sagt, att de personligen fattat detta. Jesu svar är en fyrbåk från det gudomliga fjärran, en riktvisare varemot man sträcker sig. Jfr 1 Kor. 13: »Nu se vi på ett dunkelt sätt och känna endels, men — säger Paulus med en underbar omvändning — då skola *vi* bli helt fattade».

Jesus nämner lärjungarnas sorg och den bedrövelse, som skall vändas i glädje. Det är världshistoriens *centrum* (från nattvarden till uppståndelsen), sammanträngt så att det med rätta heter »något litet mikrón» — och det är tillika *hela* världshistorien: ty den som går till korset är »förstfödd i hela skapelsen» han som är Begynnelsen och slutet, som tar hela mänskligheten på sig och uppstår såsom förstlingen, den genom vilken uppståndelsen sker.

Vad betyder detta för oss? Vilka äro textens »ni»? Först apostlarna och dessa såsom innefattande hela församlingen. »I skolen hava betryck.» Såsom Jesus tar lidandet på sig, så är lärjungalivet betryck, men blott »lite' grann», jfr Pauli ord i 2 Kor. 4:17: »vår bedrövelse, som varar ett ögonblick och väger föga» skall vändas i »en härlighet som väger översvinneligen tungt och varar i evighet», och likaså hans ord i Fil. 2:17: »Om än mitt blod bliver utgjutet såsom ett drickoffer, när jag förrät-

tar min tempeltjänst ... så gläder jag mig dock och deltagar i allas eder glädje».

Bedrövelsen är en bedrövelse med Jesus till korset. Glädjen är en glädje med Kristus i uppståndelsen.

Joh. 17:1-8.

Joh. ev:s 17. kap. har sedan gammalt kallats för Jesu översteprästerliga förbön. Om Joh. ev. är det djupaste av evangelierna, så är 17. kapitlet det djupaste i Joh. ev. Spener vågade inte predika över detta kapitel, emedan han menade, att det inte fanns någon i denna tillvaro, som kunde detta.

Men skriften är inte stängd, därför att man inte förstår den. Ty eftersom Jesu ord äro ande och liv, så kan dessa ord tala till anden i människan. Detta sker, då Gud får ingjuta sin fullhet och fullkomlighet i människans svaghet. Och därför kunna orden i Joh. ev. gripa den, som ställes inför detta evangelium, även om han blott aningsvis förstår eller inte alls förstår det.

Om man nu vill försöka tolka Joh. ev., måste man ha klart för sig, att denna tolkning kan röra blott enskilda tankar, vilka då kunna öppna en liten springa in i denna helgedom, som Joh. ev. är.

Jesus har förut talat till lärjungarna. Nu beder Han till Fadern. Denna bön börjar som den tefillá som Han lärt sina lärjungar. Han beder i dessas närvaro. Och Han gör alltså inte här såsom ofta förut, då han gått avsidet. Och lärjungarna få höra, att Han beder för dem.

»Stunden är kommen», detta är ett högtidligt ord. Och djupet av detta kan man inte fatta. Man får inte begränsa det genom sin likgiltighet eller genom att hålla sig till sin trånga uppfattning.

»Stunden är kommen», detta säger, att Jesus inte gjorde sitt verk när som helst utan vid en bestämd stund. Ty det skedde enl. en gudomlig tidsordning.

»Stunden är kommen», detta betyder inte blott, att det var ett lägligt tillfälle, en ordning beträffande Jesu verksamhetstid. Utan det har ett mycket vidare perspektiv, något som vi inte för ofta kunna erinra om.

Denna stund har relation till hela historien, till hela den tid, som ligger innesluten i den gudomliga världsplanen, som är en frälsningsplan med mänskligheten allt sedan syndafallet. Det är en stund, som omfattar all tid. Denna stund är ett centrum där.

I denna stund skulle Jesu förhärligas. Vad detta betyder, kan vi se av prologen: »Ordet vart kött» och »vi sågo hans härlighet». Det är en gudomlig härlighet. En stråle av denna lyser in i den mörka mänskligheten.

Denna är mörk, ty avskärelsen från Gud har lett till lögn och strid, och någon ny och annan ordning har det inte blivit. Men i denna stund skall Guds härlighet lysa in i mänskligheten. Detta kan ske, eftersom Jesu fått all makt, *exousía*, det är: den gudomliga allmakten, över allt kött.

Det är nu viktigt att fixera, hur den gudomliga allmakten ter sig i denna världen. Den ter sig från *mänsklig* synpunkt sett som *vanmakt*, ty någon makt i mänsklig mening hade Jesus inte. Men om människorna nu kalla Guds allmakt för *vanmakt*, så visar detta, hur litet de förstå av den gudomliga allmakten. Inte heller denna världens mäktige eller »intelligenser», om vilka Paulus talar, och vilka kunna se längre än människor, kunna förstå allmakten. Ty hade de förstått denna, så hade de inte dödat Jesus.

Guds allmakt visar sig däri, att det lilla, som Jesus hade som människa, frántages Honom, att Han hänges upp på korset såsom en missdådare; att hela skaran omkring Honom skingras. Till Guds allmakt hör också, att Jesus tager på sig hela mänsklighetens nöd och Guds-övergivenhet. Ja, korset är fullkomningen och koncentrationen av förhärligandet.

Men vilken makt hade då människorna? Den förslog inte till något annat än att krossa, förinta och döda. De hade ingen makt att åstadkomma frälsning. De hade inte makt att tända den minsta lilla gnista om hopp för någon människa. De voro fullständigt vanmäktiga, då det gällde deras egen frälsning, och då det gällde att få det eviga livet.

Men nu kan det eviga livet endast fås genom den Gud, som låg i krubban och som hängde på korset. Och detta eviga liv kunna vi bevara, endast om vi bevara Kristi ord såsom en skatt.

Joh. 17:18-23.

Jesus beder för sina lärjungar och för dem, som genom deras ord komma till tro. Ett ord i det föregående bör observeras, v. 13, »för att de skola hava min glädje fullkomlig i sig». Detta 17 kap. är insatt i en alldeles särskild situation, liksom allt i N.T. är insatt i en bestämd historisk situation. Jesus skall lämna sina lärjungar, v. 13 »Nu går jag bort». Stämningen här borde mänskligt sett vara dyster: lärjungarna vore tyngda av stundens allvar och fyllda av smärta. Det är så lätt, att en sådan allvarsstämning finns bland de kristna, när de kommer tillsammans omkring Guds ord om Jesus Kristus. Det verkar som om tron skulle sammanhänga med något allvarstyngt, men detta är alldeles emot N.T. »Nu går jag bort ... för att de skola hava min *glädje* fullkomlig i sig».

Det är glädjen, som skall behärska det hela, den fullkomliga glädjen. Det är Kristi glädje, fulländningen av all glädje. Intet skrymsle i människan som ej är stämt utav glädjen! Denna glädje är bakgrunden till de orden: »I världen haven I betryck».

Förhållandet 'kosmos' måste vara fientligt, så länge de äro hans lärjungar, men trots detta, ja, mitt i allt detta skall de vara bestämda utav glädje. Deras möte med världen är som Jesu möte med världen Joh. 3:16: Till en fientlig värld, men detta

på grund av den gudomliga kärleken till världen. Det är Kristi gudomliga verk, som lärjungarna representerar. Kosmos kan aldrig bli något annat än fientlig, så länge den är värld. Världens vänskap är Guds fiendskap. Lärjungarna representerar Guds kärlek till världen och den upphäves om de blir världens vänner.

Människan har avskurit sig från Gud och arbetar på sitt eget fördärv. Hon drives av en självförintelsedrift.

Därför står det, att lärjungarna skall vara avskilda, helgade i sanningen. De äro uttagna för Gud, så att de ej har något annat, som är deras livsinnehåll än Kristus. Avskilda *för* honom och *av* honom. De äro avskilda *i* honom för att vara i den gudomliga världen. Avskilda i sanningen. Världen har ju falska begrepp, illusioner, falska affekter, vilseledande begär. Lärjungarna är inte avskilda i sig själva, så att de skulle ha sig själva till måtesnöre eller måttstock, utan i *sanningen* i Gud, *ett* i Kristus. »Fullkomnade till ett.» Det är omöjligt för en människa att bestämma sig för detta. Det är Kristus och Hans Ande som verkar. Nu är det icke längre jag, som är jag i mig, utan Kristus. På något annat sätt kan en människa ej bli fullkomlig. Matt. 5:48, 2 Tim 3:16-17. Det är Kristus i honom, som utför ett gott verk.

»Därav skall världen förstå ...» De makter som styra världen, har ej den fullkomliga insikten i Guds frälsningsråd. Världen kan ej göra sig någon föreställning därom. Världen har helt andra måttstockar, andra rangskalor och normer om vad som är dugligt, mäktigt och av betydelse. Det gudomliga verket går alltid fram på ett sätt, som världen ej förstår. Kristus på korset gick den dåtida världen förbi.

Men världen skall *förstå*. Det finns i alla fall en uppfattning av det gudomliga verket ifrån världens sida. Världen blev ej okänslig för vad som skedde på Korset. Kristi verk blir kännbart för världen. Världen förnimmer, att Kristus är sänd hit, även om den förnekar Honom. Detta utlägges ibland emot den

egentliga meningen. Man säger: Om lärjungarna är sådana, så skall världen förstå, att Gud sänt Kristus och då skall det leda till att de får en förmånligare bild av Kristus och de kristna. — Om vi ser på vad N.T. eljest säger, så finns ingen grund för en sådan uppfattning. Däremot är det betygat att när världen förstår vad det är frågan om, då blir följden att den ställer sig avvisande. »Om I voren av världen, så älskade världen sitt eget, men eftersom I icke ären av världen, utan jag har utvalt eder av världen, så hatar världen eder.» Joh. 15:18 ff. Den förståelse, som världen får som värld, yttrar sig i en fientlighet, och därpå skall det märkas, att lärjungarna *ej* äro av världen. Men den som är av världen, kan också reagera så, att han blir omvänd ifrån detta sinnelag och då säger: Min Herre och min Gud. Det är dessa, som så vänder sig från sitt gudsfrånvända väsen, som Jesu här beder för, »för dessa, som kommit till tro på mig».

Joh. 17:24-26.

När det gäller den gudomliga kärlekens inställning till världen, är det icke någon speciell del, som är utvald. Gud älskar hela världen, Han vill att alla människor skola bliva frälsta och komma till sanningens kunskap. — »De, som Du har givit mig» (jfr. Matt. 9, om skörden.) betyder här de elva apostlarna. Det är närmast för dessa Jesus beder, men även för dem, som genom dessa komma till tro. — På samma sätt säges det i Joh. 3:16 »hela världen» och i samma vers, »var och en som tror», alltså ett urval, betingat av den faktiska verkligheten.

Guds kärlek omfattar hela världen. Men världen såsom sådan hatar Gud och vill icke ta emot evangelium. Den hatar, ju mer den blir älskad.

»Världen kände dig icke.» Världen har avskurit sig från förbindelsen med sitt upphov. Skriften har en konsekvent mo-

nistisk uppfattning. I synagoggudstjänsten heter det med ord, hämtade ur Jes. 45:7: »Han som danar ljuset och skapar mörkret, som frid giver och skapar det onda.» Hela verkligheten har ett enda ursprung. Avskärandet från Gud kan endast ha negativt resultat: förvirring, kaos. Den som uppsäger lydningen till Gud, har *icke* någon annan världsordning att gå till utan måste hamna i det negativa, i lögn, i det mest verklighetsfrämmande och sedan uppfatta detta såsom självklart. Världen känner icke igen det goda, kärleken, godhetens upphov. Intuitivt hatar den kärleken.

Men hur kan en helt avskuren värld, som ej känner, utan hatar Kristus, över huvud komma i relation till honom? Ty det finns ju dock sådana, som känna igen honom, v. 25: »dessa visste, att du har sänt mig». Man måste här erinra om en grundläggande sanning: »Du har älskat mig före världens grundläggning». I dessa ord uttryckes hela universums sammanhang och erfarenhet, hela frälsningsverket. I detta stora sammanhang är varje enskild människa och varje situation insatt. Världen har kommit till Gud. Mänskligheten är utgången från Gud.

Jesus beder här *icke* om att dessa människor skola bli befriade från en tillfällig nöd och få ett tillfredsställande liv, utan den gudomliga kärleken vill ha människorna såsom delaktiga av det gudomliga liv, som genomströmmar hela universum från dess början till dess slut. Paulus säger i Kol. 1:13 f.: »Han har försatt oss till sin Sons rike, hans kärleks rike, hans som är den osynlige Gudens avbild, förstfödd i hela skapelsen. Allt är skapat genom honom och till honom.»

Den människa, som står inför Kristus, är i och med detta med i hela universum, han tar del i Guds universella rikedom. Den människa, som ser detta, får samma känsla av bävande förundran, som den lilla människan på den lilla jorden kan få vid anblicken av stjärnornas värld. I hela detta universum är jag, den lilla människan, med. Hon får »vara med Honom där

Han är». Icke bara en liten del, utan själva centrum, själva Guds kärlek, »skall vara i dem» (v. 26.).

— — — Världens relation till Gud är ett grundproblem, som behandlats i olika läror om predestinationen. — I N.T. heter det: »Den som är av sanningen, han hör min röst» och »mina får känna mig». — Huru detta sker, kan man icke säga, men vi kunna se, hur evangelierna framställa människors möte med Kristus.

Paulus har mött Kristus och *icke* känt igen honom. Men det kom en dag, då han blev gripen av Kristus och hörde hans röst och kände igen honom.

Relationen uppstår genom själva mötet med Kristus. Ett sådant möte är kritiskt. »Detta är domen, krisis, att när ljuset kom i världen, människorna dock älskade mörkret.» — Vad sker då ljuset möter mörkret? Människan får i en glimt se den verkliga världen, den kallar och drager henne. De som blivit gripna och följt dragningen, betrakta detta som en nåd, något som de själva inte åstadkommit. De ha icke valt, de ha blivit valda.

Det får icke glömmas bort, att Guds kärlek omfattar *hela* världen. Men att något beror av människans förhållande, sätt att möta ljuset, framgår av många ställen, »den som gör sanningen, han kommer till ljuset». En öppenhet för ljuset och sanningen; att icke stänga sig inne i sin värld av ondska och mörker.

Joh. 18:36-37.

För förståelsen av denna perikop är det nödvändigt att ha i minnet de för Joh.-ev. utmärkande terminologiska benämningarna. De i Joh. 18:36 mötande uttrycken »mitt Rike är ej av denna värld» samt »mitt Rike är icke därifrån» böra jämföras med parallelluttrycket i Joh. 8:23: »I ären från det nedanefter

är, jag är från det ovanefter är, I ären av denna värld, jag är icke av denna värld». Jfr också det programmatiska uttalandet i Joh. 3:31. Å samtliga anförda ställen och för övrigt hela Joh.-ev. igenom, hävdas att Kristus icke är av denna världen, icke nedifrån utan ovanifrån, från himmelen kommande, i förhållande till denna världen en främling, ja dess motsats. Den som varit i och hör till det rike, den värld, som är ovanifrån är tillika Sanningen. Men liksom Kristus såsom Sanningen från den värld, som är ovanifrån, var i denna världen, så finnas också i denna världen några som ta emot Sanningen. De sätta därmed sitt sigill på att den omvittnade Sanningen är Sanning. Samtidigt äro dessa, som vittna för Sanningen liksom Sanningen själv, Kristus, främlingar i denna världen. I Jesu avskedstal och översteprästerliga förbön kommer detta till klart uttryck. Det heter härom i Joh. 17:14: »Jag har givit dem Ditt ord, och världen har fattat hat till dem därför att de icke äro av denna värld, liksom jag icke är av denna värld». Det råder ett växelförhållande mellan »honom, som kommer ovanifrån, Sanningen, som kommer ovanifrån» och »dem som komma till mottagande av Sanningen», ge den sitt insegel på dess övervärldsliga ursprung. Till denna tankelinje ansluter sig nu Konungatanken. Ett kriterium på Kristi rikets övervärldsliga genesis är, att hans tjänare i annat fall skulle ha sökt förebygga, att han förråddes. Här måste nu det tankefelet undvikas, att den uteblivna hjälpen skulle bero på att Jesus här saknade makt, enär tjänarna såsom varande i den himmelska världen och blott där ägande makt, skulle vara ur stånd att lämna Jesus hjälp nu och här. Detta vederlägges av orden i Matt. 26:53. Orsaken till den skenbara hjälplösheten är att finna i Kristi och hans rikets innersta väsen, syfte och innebörd. Hade Jesus varit av denna världen, skulle hans enda avsikt varit att rädda sig, hävda sig, och tjänarna skulle ha verkat därför. Om Jesu verkningskrets varit begränsad till denna världen skulle han givetvis icke, med

den makt just han hade, icke ha låtit sig överlämnas åt ett sådant öde. Här kan världsfurstens av helt inomvärldslig makt präglade handlande, såsom framgår av frestelseberättelsen Matt. 4, stå såsom parallell. Men Jesus pekar nu på sin annorlunda beskaffade uppgift. I texten bör observeras sambandet mellan att vara konung och vara född därtill och att vittna för Sanningen. Jfr kap. 8:13 f. Vittnesbörd för Sanningen kan blott den ge, som vet varifrån han kommer. Såsom en konung i Sanningens värld ger han här vittnesbörd om samma Sanning, även om »de av denna världen» ej ta emot den. Sanningen är Guds uppenbarelse i Skriften. Matt. 26:53 har samma hypotetiska formulering som Joh. 18:36. Skrifterna skola uppfyllas, den gudomliga planen är given med avseende på Sanningen.

»Var och en som är av Sanningen» hör till det svårförståeligaste bland det svårförståeliga i Joh.-ev. Det bör ej förklaras i dogmatiska motsättningar, med vilka man förutfattat kommer till evangeliet: Det finns några, som äro av Sanningen, när Jesus Kristus möter dem. De ha ej låtit sig fångas i denna världens lögnatsor, de äro fria därifrån, så att de ej följa med i denna världens omvända lagbundenhet. De äro av Sanningen, känna igen, förnimma hans röst. De andra höra helt enkelt icke Sanningens röst, utan blott det yttre ljudet. »De av Sanningen», de ej klavbundna, känna igen Jesu röst omedelbart, den ger gensvar. Det är ej fråga om något självutvecklat mottagningsorgan hos dem. Snarare skall då den negativa sidan hos dem framhävas: deras beredskap består i att vara otillfredsställda i denna världen. Jfr Joh. 10 om fåren, som höra hans röst och Herden, som känner fåren. I begreppet får ligger den symboliska innebörden av värnlöshet. Jfr vidare Jes. 53 Matt. 25. När de känna igen honom, känner han dem och tar emot dem. Bakgrunden till hela denna teckning är Joh.-evangeliets distinktion mellan denna världen såsom lögnens värld och världen ovanifrån såsom Sanningens värld. Joh. 3:16 om Guds

kärlek till hela denna värld förklarar Sanningens inträde i denna lögnvärld.

Joh. 20:1-10.

Det är anmärkningsvärt, att de, som först bekymra sig om den gravlagde Kristus, äro kvinnor. Maria från Magdala går till graven med tanken att där finna en död. Hon går till Petrus med budet, att graven är tom.

På samma sätt i nästa perikop (Joh. 20:11-18): det är Maria, som står och gråter utanför graven, och den uppståndne uppenbarar sig först för henne. Och så är det även i de första evangelierna: det är kvinnor, som få säga de inspirerade orden om Frälsarens ankomst. Och kvinnorna understödja Jesus och hans lärjungar i deras verksamhet.

Det är viktigt att lägga märke till, huru i Joh. ev. varje liten detalj har betydelse. Och hur nykter evangelistens berättelse är. Ett underverk har ägt rum: uppståndelsen. Evangelisten och hans samtid hade samma inställning som vår tid: man kunde inte tro på uppståndelsen. Det är fel att säga, att man på den tiden hade fallenhet för att tro på under. Det var tvärtom. Joh. ev:s skildring ger inte uttryck för en dröm, en psykisk upplevelse. Den ger de enkla, yttre fakta.

Innehåll: *H. Odeberg*, Anteckningar till johanneiska texter III. 11:17-27, 12:44-50, 13:31-34, 16:16-32, 17:1-8, 17:18-23, 17:24-26, 18:36-37, 20:1-10.

EREVNA. Utgivare: Prof. H. Odeberg, Box 91, *Lund*. Ekonom: Edilen Teol. Kand. Viktor Rydqvist, Akad. Fören., *Lund*. Distribution: Teol. Kand. Helmer Hansson. Red. o. exp.: S:t Mångsgatan 6 a, *Lund*. årsmedlemsavgift inclusive pren.avg. 7:- kr. Stödjande bidrag *ad lib*. Postgirokonto nr 27 11 04 Erevna, *Lund*.
